

Osnova FPM V1.0

nov.2017

Uputstvo za upotrebu

SADRŽAJ

✓	INSTALACIJA PROGRAMA	3
✓	REGISTRACIJA PROGRAMA	4
	◆ Povezivanje sa šifrnikom i bazom osnova gazdovanja šumama	5
✓	SIFRARNIK	8
✓	BAZE PODATAKA	10
✓	UNOS PODATAKA	12
	◆ Brojnost potkornjaka	12
	◆ Osnovni pregled podataka	18
	◆ Kartice (Tabovi)	20
	◆ Prilagodjavanje sadržaja osnovnih prikaza	21
	◆ Filtriranje podataka	21
✓	PRIKAZ GIS PROJEKATA (VIEWER)	23
✓	EXPORT/IMPORT U XML FORMATU	28
✓	DODAVANJE BAZE PODATAKA	31
✓	BRISANJE PODATAKA IZ BAZE PODATAKA	32
✓	ARHIVIRANJE DOKUMENATA	33

Program Osnova FPM predstavlja jedan od modula programskog paketa za planiranje i gazdovanje šumama. Ovaj modul je namenjen za unos, obradu i distribuciju podataka od značaja za zaštitu šuma. Dijagnostika štetnih organizama i zaštite zdravlja šumskog bilja u informacionom smislu predstavlja podsistem informacionog sistema za šume Srbije. Ovaj podsistem informacionog sistema se u značajnoj meri nadovezuje na postojeći sistem sastojinske inventure i stanja šuma (baza podataka „osnova“) i isti dopunjuje odgovarajućim informacijama koje se odnose na promene u zdravstvenom stanju šuma.

Program se u svom radu oslanja se na Windows operativni sistem. Program je izrađen kao desktop aplikacija bazirana na Microsoft „Net“ platformi. Podaci se mogu skladištiti u MS SQL server ili MS Access bazi podataka.

Program sadrži integrisanu opciju za prikazivanje (viewer) geografskih informacija koje su uskladištene u Microsoft SQL Server bazi podataka, u Microsoftovom Geodata tipu podataka.¹ Za prikazivanje geografskih informacija integrisane se open source procedure MapWinGis².

Pored Windows operativnog sistema, za puno korišćenje programa poželjna je upotreba MS OFFICE paketa. Naime, program za formiranje izlaznih tabela i njihovo štampanje koristi Excel i Word kao podlogu.

---

¹ <https://docs.microsoft.com/en-us/sql/relational-databases/spatial/spatial-data-types-overview>

² <http://www.mapwindow.org/>

✓ INSTALACIJA PROGRAMA

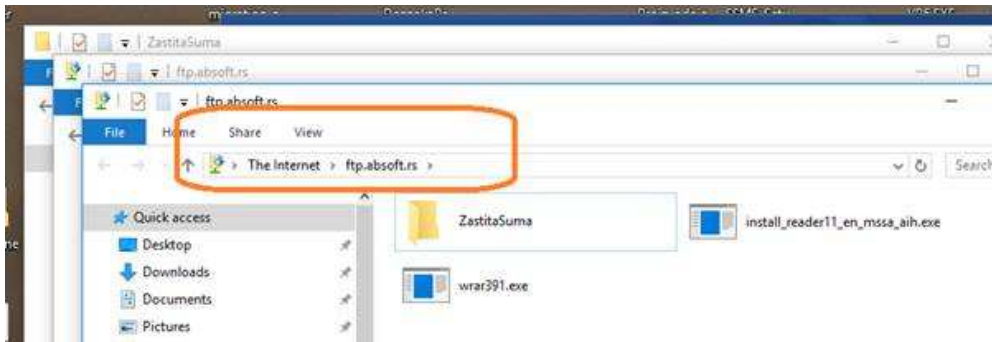
Program se instalira pomoću instalacionih fajlova

1. SetupFPM.msi (instalacija programa)
2. MapWinGIS-only-v4.9.4.2-Win32.exe

Prvi fajl je namenjen za instalaciju programa Osnova FPM, dok drugi sadrži podprograme koji su potrebni za geografsku interpretaciju podataka.

U koliko nemate instalacione fajlove, iste možete da preuzmete sa FTP servera <ftp.absoft.rs>, na kome se nalaze fajlovi za instalaciju, u folderu <ftp://ftp.absoft.rs/ZastitaSuma>. Parametri za pristup serveru korisnicima poslati putem emaila. U koliko nemate parametre za pristup serveru (user name i password) obratite se emailom na aca.vasiljevic@green.rs

Pristup FTP serveru je moguće ostvariti iz bilo kog internet browsera, ukucavanjem adrese <ftp.absoft.rs>, ili iz fajl explorera

Tokom same instalacije, nisu potrebne nikakve dodatne intervencije. Program, sa svim pratećim fajlovima, će biti instaliran u folderu c:\Sumarstvo\OsnovaFPM

✓ REGISTRACIJA PROGRAMA

Nakon prvog startovanja programa, neophodno je izvršiti registraciju.

Registracija programa

Program je pod zaštitom od neovlašćenog kopiranja. Svaki korisnik programa ima svoj registracioni broj.

Korisnik

Ime Petar

Prezime Petrovic

Preduzeće Sume

Adresa Moja ulica

E-mail Peta@mail.com

Telefon 063333333

Registracija važi do 27.06.2020

Registracioni broj 932538

Jezik: Srpski

E-mail Registruj Odustani

Unesite tražene podatke, zatim kliknite na OK. Tokom registracije, podaci o korisniku će biti preneti u registar korisnika programa. Registracija programa može potrajati desetak sekundi, koliko je računaru potrebno da uspostavi internet konekciju i prenese informacije. Podatke o korisniku je neophodno uneti jer se isti koriste tokom slanja i razmene podataka koji su uneti u bazu podataka.

U postupaku registracije ne postoje druga ograničenja.

◆ Povezivanje sa šifrnikom i bazom osnova gazdovanja šumama

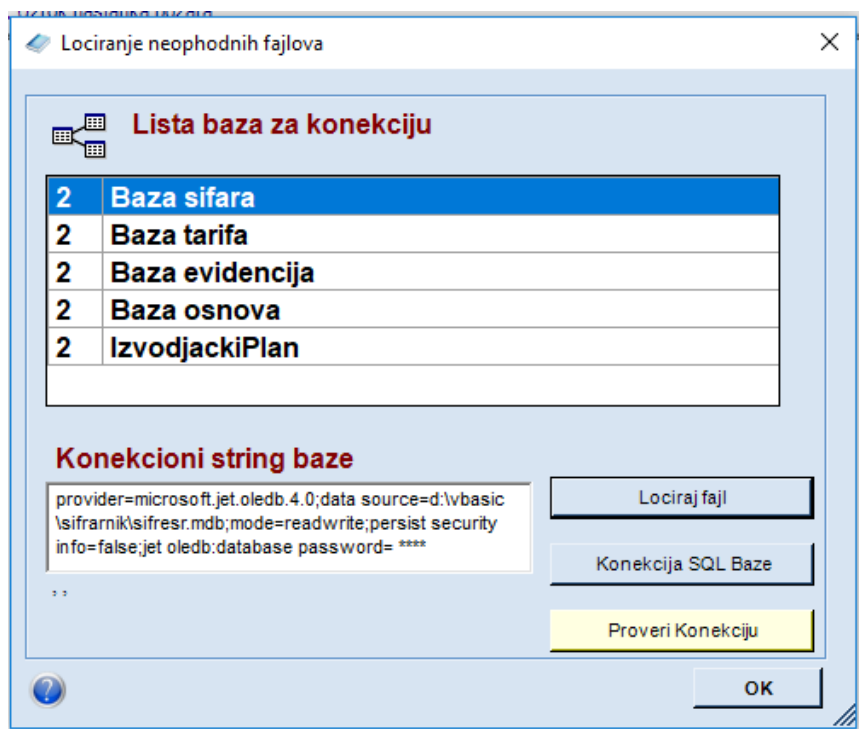
Nakon završetka instalacije i startovanja programa, potrebno je definisati lokacije drugih baza podataka koje program koristi u svom radu. Za rad su nophodne baze:

1. Šifrnik
2. Osnova gazdovanja šumama

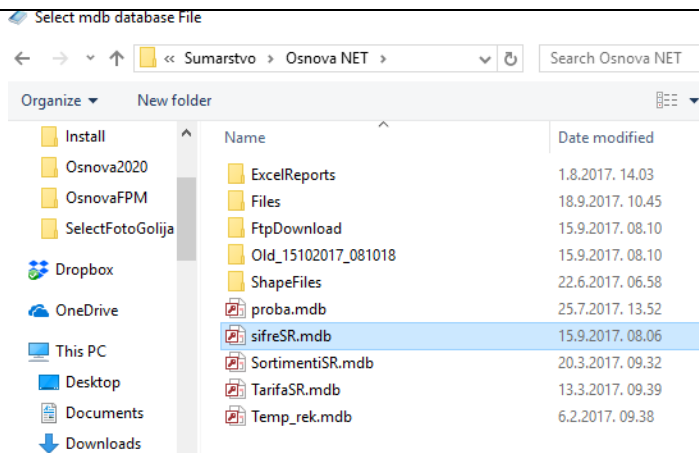
Šifrnik se nakon instalacije nalazi u folderu programa C:\Sumarstvo\OsnovaFPM. **U koliko na računaru nije instaliran program "Osnova" ovu lokaciju možete da zadržite, odnosno nije potrebno vršiti dodatna podešavanja.**

U koliko je program osnova instaliran, lokaciju fajla je potrebno promeniti. Naime, program Osnova i Osnova FPM koriste isti šifrnik (SifreSr.mdb). Lokacija šifrnika je predhodno već definisana programom Osnova. Verzija šifrnika iz osnove ne sadrži attribute koji su potrebni za podatke o zdravstvenom stanju šuma. U tom slučaju potrebno je da ažurirate program osnova (iz programa). Tokom ažuriranja biće preuzeta nova verzija šifrnika sa podacima o zdravstvenom stanju šuma.

Druga mogućnost (umesto ažuriranja osnove) je da promenite putanju šifrnika startovanjem opcije **Fajl/Lociraj potrebne fajlove**.

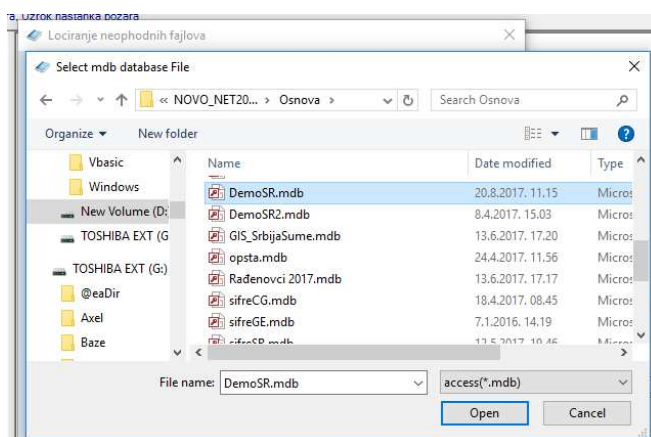
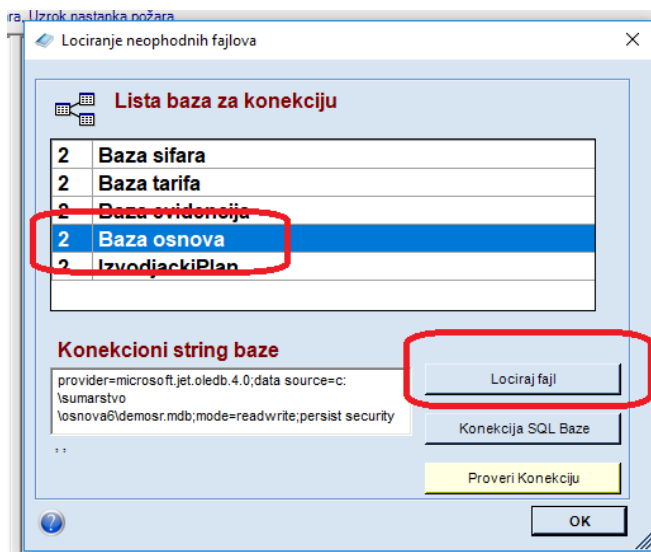

U gornjoj tabeli, selektujte "Baza sifara", nakon toga taster **Lociraj fajl** i pronadjite fajl sa šiframa. Ovaj fajl se nakon instalacije nalazi u C:\Sumarstvo\OsnovaFPM\SifreSr.mdb. Šifrnik, predhodno, možete da iskopirate i na drugu lokaciju, po želji (preporuka C:\Sumarstvo\).

Kada ste šifarnik locirali (kao na slici), selektujte fajl SifreSr.mdb
Na ovaj način program je povezan sa šifarnikom.

Druga baza koju program koristi za preuzimanje podataka je baza sa osnovama. U koliko podatke unosite na centralni server u SQL bazu podataka, povezivanje sa bazom osnova nije potrebno jer program prepoznaje da baza već sadrži podatke iz osnove. Međutim, u koliko podatke unosite u Access (mdb) bazu, potrebno je da selektujete bazu osnova iz koje će podaci biti preuzimani.

Da bi povezane baze bile aktivne, napustite i startujte program ponovo.

U koliko izbrišete baze koje su povezane, ili promene njihove lokacije, program će da zatražiti da ih ponovo locirate.

✓ SIFRARNIK

Šifrnarnik je neizostavan deo programskog paketa. Šifrnarnik koriste sve aplikacije za oblast gazdovanja šumama (osnova, doznaka, izvodjački plan, evidencija radova, monitoring zdravstvenog stanja). Šifrnarnik je u formatu ACCES baze podataka i ima naziv sifre*.mdb (sifreSR.mdb).

Kod unosa podataka, pretežno se unose celobrojni numerički podaci, kodovi, koji u zavisnosti od atributa imaju jedinstveno značenje, koje je definisano u šifrnarniku. Šifrnarnik se menja i dopunjuje centralno, sa jednog mesta, kako bi kod svih korisnika sadržao identične podatke. Promene u šifrnarniku treba vršiti u saradnji sa autorom programa ili nadležnom službom.

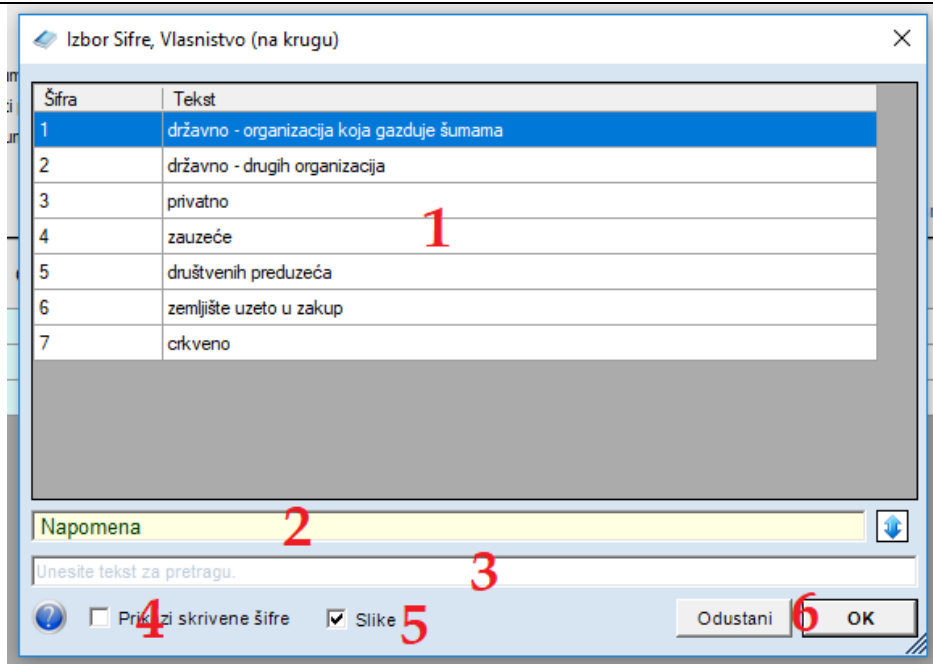
Šifrnarnik se ažurira po potrebi, iz samog programa, startovanjem opcije **Fajl/Učitavanje nove verzije sa FTPa.**

Kod unosa podataka, podaci koji sadrže šifru se prepoznaju po tasteru sa znakom pitanja. Kod tabelarnog unosa kolone obeležene plavom bojom predstavljaju šifre iz šifrnarnika.

Šumska uprava 111 ? Vuče, ŠG "Šuma" - Les
 Nacin kontrole brojnosti potkomjaka 1 ? Ekološke klopke
 Redni broj kontrole u šumskoj upravi 1 ? 1
 Mesec 3 ? Mart

Broj zapisa	Dan	Mesec	ID klopke stabla
1	1	3	01050517
2	1	3	02050517
3	1	3	03050517

Šifrnarnik se poziva klikom miša na taster ? (ako je tabela duplim klikom na polje) ili pritiskom na taster **Ctrl**. Pokazivač se odmah postavlja na šifru koja je predhodno uneta. Za izmenu šifre, krećete se po šifrnarniku i nakon izbora pritisnete taster **OK** ili **ENTER** ili dva puta kliknete mišem. U koliko ne želite da promenite šifru, pritisnete **odustani** ili **ESC**, čime se prekida promena postojeće šifre.

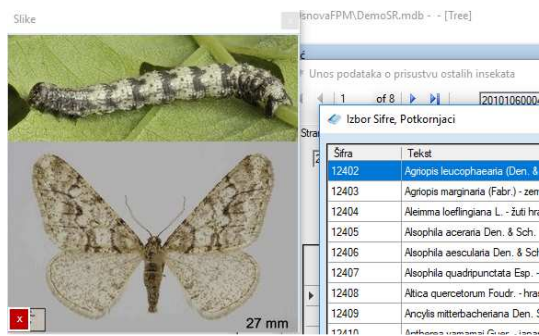
1. Lista svih šifara za izabrani atribut

2. Za neke šifre postoji napomena koja se odnosi na selektovanu šifru. U koliko je tekst napomene veći, kliknite na strelice u desnom delu, kako bi ste proširili tekst.

3. U koliko je lista šifara prevelika, u ovom polju se može uneti deo reči za pretragu šifre, čime se sužava izbor.

4. Šifarnik može da sadrži šifre koje su „sakrivene“ iz razloga što se ne koriste. Čekiranjem ovog polja, prikazuju se sve šifre, bez obzira na njihov status.

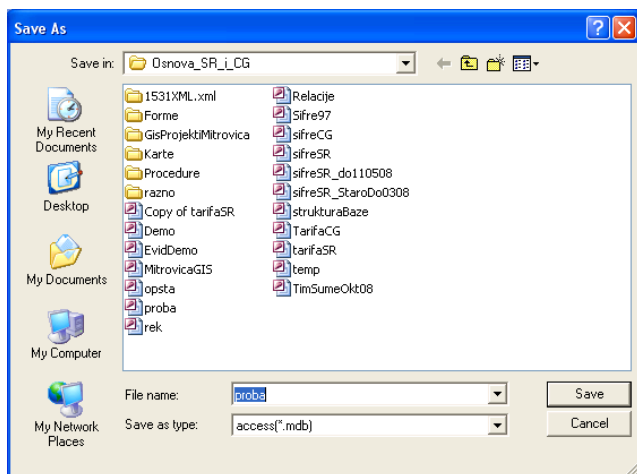
5. Pojedine šifre sadrže sliku, u cilju lakše identifikacije. Kod liste inekata za veći deo postoje slike.

6. Tasterom OK izabrana šifra se preuzima, dok tasterom Cancel ostaje nepromenjena.

✓ BAZE PODATAKA

Na početku rada, potrebno je odlučiti da li se podaci unose u bazu podataka koja se nalazi na serveru u SQL server formatu ili podatke unosite u desktop bazu podataka u Ms Acces formatu.

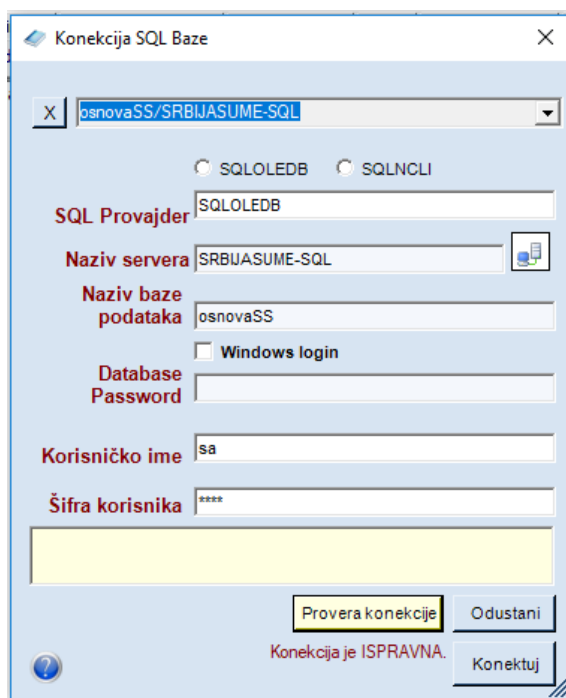

U koliko unostite podatke u Access bazu podataka, neophodno je da formirate praznu bazu u koju će biti smeštani podaci. Bazu podataka formiramo opcijom **FORMIRAJ PRAZNU BAZU** u meniju **FILE** ili pritiskom na prvu levu ikonu sa istim nazivom. Otvara se prozor za unos naziva baze podataka.

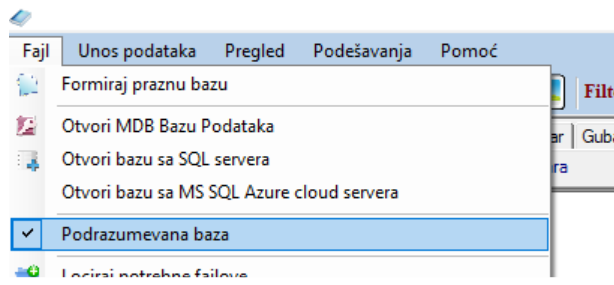
U koliko radite sa SQL server bazom podataka, neophodno je da istu formira administrator SQL servera, odnosno da Vam da parametre za pristup bazi podataka.

Postojeću bazu podataka koja je u Access formatu otvaramo ocijom **FILE/OTVORI BAZU** ili sa ikonom **otvori bazu osnove**. Nakon izbora opcije izaberemo fajl koji želimo, kao kod drugih programa. Na ekranu će biti prikazani samo fajlovi baza podataka sa nastavkom MDB. Izaberemo onaj koji predstavlja podatke za FPM. U koliko pokušate da otvorite podatke iz nekog drugog programa biće prijavljena greška.

U koliko se baza podataka nalazi na centralnom SQL sreveru njoj pristupamo opcijom **File / Otvori bazu sa SQL servera**. Startovanjem opcije dobije se upit u koji je neophodno uneti osnovne parametre za pristup serveru. Nakon unosa parametara potrebno je izvršiti proveru konekcije pritiskom na **"provera konekcije"**. U koliko je konekcija u redu, serveru se pristupa jednostavnim klikom na **Konektuj**.

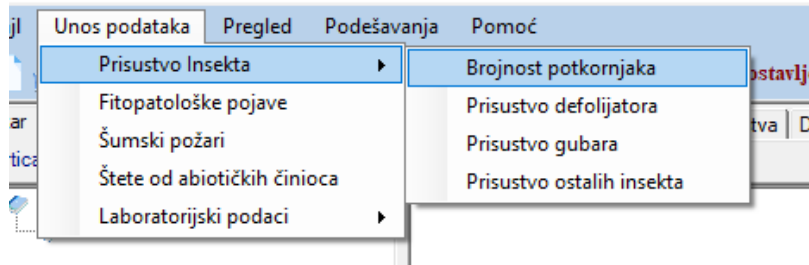
Nakon što je baza podataka otvorena, opcijom "podrazumevana baza", baza podataka će kod sledećeg startovanja programa biti automatski otvorena.

✓ UNOS PODATAKA

Unos podataka je podeljen po grupama, u zavisnosti od vrste/pojave ili metodologije prikupljanja podataka.

OsnovaFPM - D:\Vbasic\Visual Studio 2015\OsnovaNET\OsnovaFPM\DemoSR.mdb - - [Tr

Postoje sledeće grupe podataka:

1. Prisustvo insekata

- a. Brojnost potkornjaka
- b. Prisustvo defolijatora
- c. Prisustvo gubara
- d. Prisustvo ostalih insekata

2. Fitopatološke pojave

3. Šumski požari

4. Štete od abiotičkih činioca

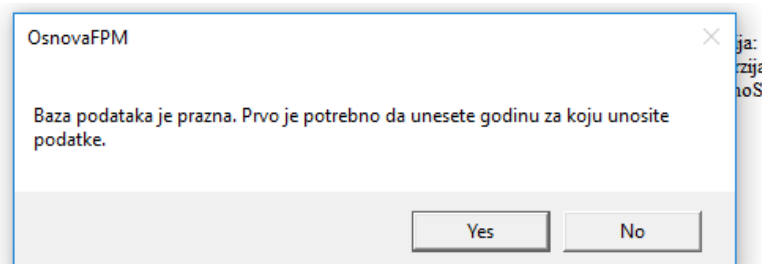
5. Laboratorijski podaci

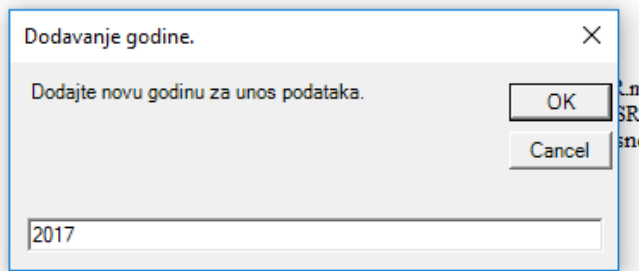
- a. Analiza zaimskih grančica (hrastovi defolijatori)

Forme za unos podataka imaju identične funkcionalnosti. Razlike su u sadržaju tabela.

◆ Brojnost potkornjaka

Kada se podaci po prvi put unose u praznu bazu podataka, potrebno uneti godinu na koju se odnose podaci.

Nakon toga, otvara se prvi zapis u bazi.

Podaci se unose po logičkim celinama (grupama), odnosno šumskim upravama. U zavisnosti od tipa podataka, drugi atributi takodje upućuju na sadržaj grupe podataka.

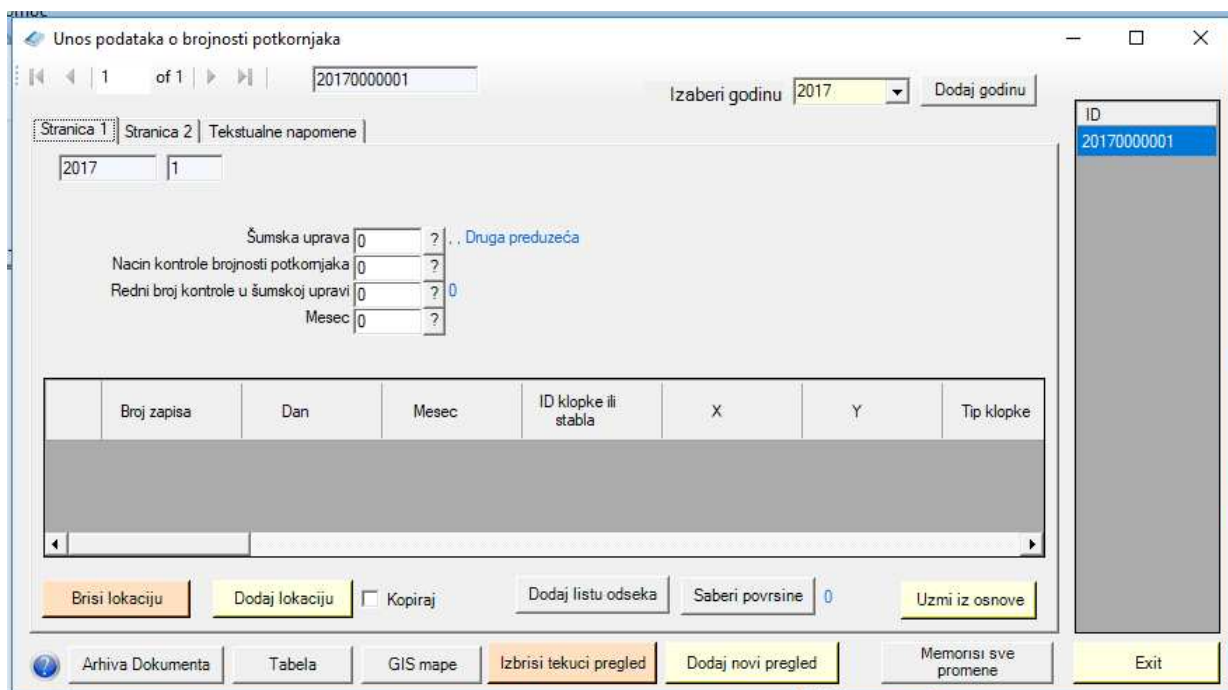
U slučaju unosa podataka o brojnosti potkornjaka, novu grupu podataka je neophodno formirati kada se menja šumska uprava i način kontrole brojnosti (feromonske klopke ili lovna stabla).

Nakon što je uneta šumska uprava, program formira jedinstven ID za grupu podataka. ID se sastoji od godine, šifre šumske uprave i rednog broja podatka. Svaka grupa podataka ima svoj ID (npr 20171110010). ID sadrži godinu (4 mesta), šumsku Upravu (3 mesta) i redni broj u godini (4 mesta).

Kod brojnosti potkornjaka, unos podataka za grupu je definisan na osnovu:

- Šumska uprava;
- Da li se utvrđivanje brojnosti vrši pomoću fremonske klopke ili lovnih stabala;
- Koji je redni broj kontrole (u toj godini) na predmetnim lokacijama. Predpostavka je da će na jednoj lokaciji kontrola biti vršena više puta u toku godine. Za svaku novu kontrolu unosi se novi broj kontrole. Poslednji broj kontrole u godini, kod lovnih stabala predstavlja konačno stanje brojnosti potkornjaka.
- Mesec, predstavlja orijentacioni podatak (pretežni mesec) i odnosi se na lokacije. Dan kada je kontrola vršena se unosi kod pojedinačnih lokacija/stabla.

Sve, podatke treba obavezno uneti.

Na donjoj slici, brojevima su obeležene funkcionalnosti u formi za unos podataka.

Unos podataka o brojnosti potkornjaka

1 of 2 | 20171110010 | Izaberi godinu: 2017 | Dodaj godinu

Stranica 1 | Stranica 2 | Tekstualne napomene

2017 | 10

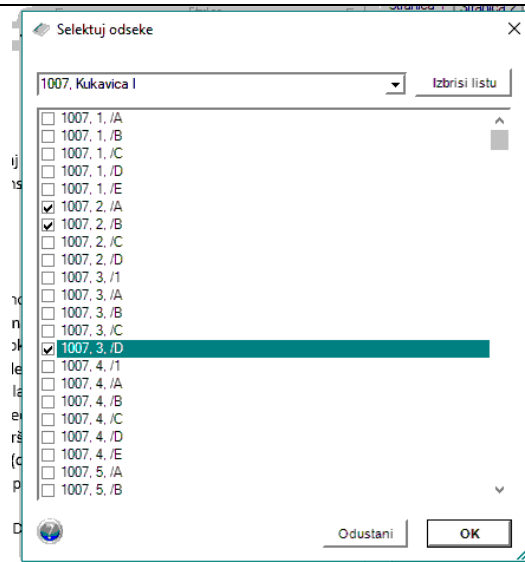
Šumska uprava: 111 ? Vučje, ŠG "Šuma" - Leskovac, JP "Srbijašume" Beograd
 Nacin kontrole brojnosti potkornjaka: 1 ? Feromonske klopke
 Redni broj kontrole u šumskoj upravi: 1 ? 1
 Mesec: 3 ? Mart

Broj zapisa	Dan	Mesec	ID klopke ili stabla	X	Y	Tip klopke
1	11	3	01050517	100.0	100.0	
2	11	3	02050517	100.0	100.0	
3	11	3	03050517	100.0	100.0	

Brisi lokaciju | Dodaj lokaciju | Kopiraj | Dodaj listu odseka | Saberi površine: 27.89 | Uzmi iz osnove

Arhiva Dokumenta | Tabela | GIS mape | Izbrisi tekuci pregled | Dodaj novi pregled | Memorisi sve promene | Exit

- Godina.** Ovom opcijom možete da promenite godinu za koju se podaci odnose, ili da dodate novu godinu za unos.
- ID grupe podataka,** se formirana na osnovu godine, šumke uprave i rednog broja grupe podataka.
- Kartice - tabovi.** Postoje 3 kartice i svaka od njih sadrži određenu grupu podataka koja se odnosi na tu seriju. Poslednja kartica je namenjena za unos tekstualnih podataka.
- Unos osnovnih podataka o seriji.** Klikom na taster ? poziva se šifrnarik.
- Tabela sa pojedinačnim podacima.** U slučaju brojnosti potkornjaka, pojedinačni podatak je lovno stablo ili klopka. U drugim slučajevima pojedinačni podatak može biti odsek. Polja koja nisu obojena sadrže numeričke podatke, najčešće decimalne. Polja koja su obojena plavo zelenom bojom, sadrže šifre koje su celobrojne vrednosti. Šifrnarik se poziva duplim klikom miša ili pritiskom na **Ctrl**.
- Dodaj novi pregled.** Ovom opcijom se otvara nova serija podataka
- Izbrisi tekući pregled,** briše sve podatke iz serije.
- Dodaj lokaciju.** Opcija dodaje nova lokacija (lovno stablo, klopka). U ovom slučaju se dodaje samo jedna lokacija. U koliko je obeleženo „kopiraj“ kod dodavanja će biti prepisani svi podaci iz zapisa na kome se nalazi pokazivač (kursor). Nakon toga, možete da promenite podatke u novom zapisu.
- Dodaj listu odseka.** U koliko želite istovremeno da dodate više odseka istovremeno, tasterom dodaj listu odseka pozivate spisak svih odseka koji se nalaze u osnovi (koja je povezana sa programom). Dodavanjem se automatski prepisuju sastojinski podaci za izabrane odseke.

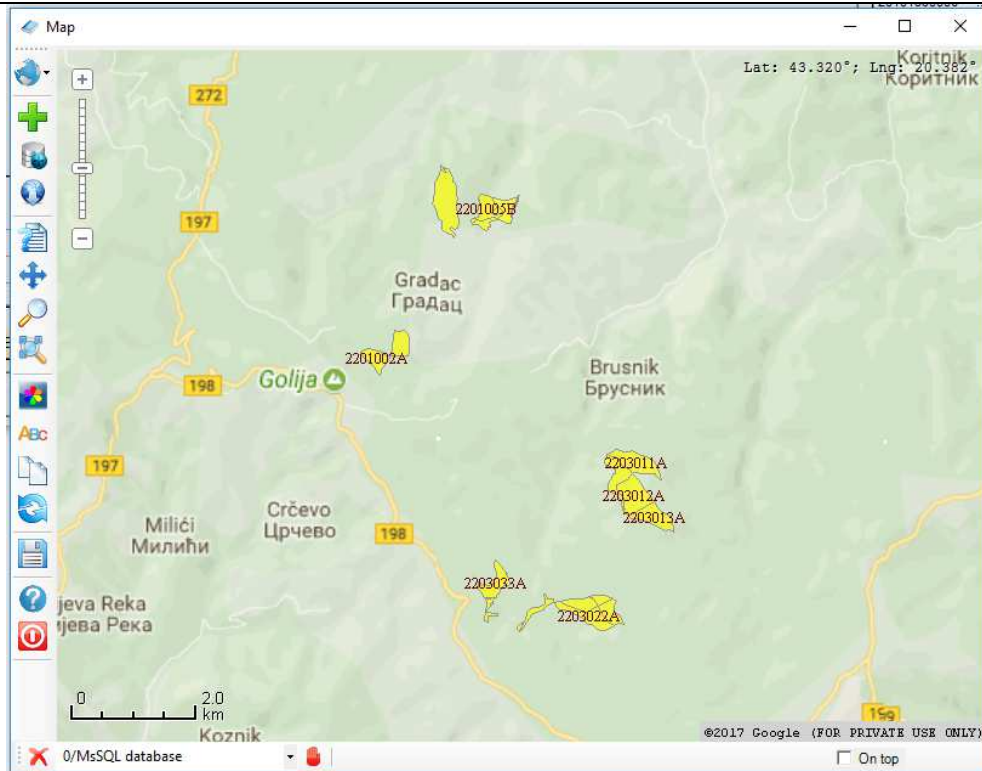

10. **Uzmi iz osnove.** Podatke iz osnove možete naknadno da preuzmete tasterom „uzmi iz osnove“
11. **Briši lokaciju.** Ovim tasterom se briše jedna lokacija/stablo
12. **Arhiva dokumenata.** Opcija omogućava da se za tekuću seriju podataka linkuju datoteke (videti u poglavlju arhiva dokumenata)
13. **Tabela.** Ovom opcijom se dobija tabelarni prikaz unetih podataka. Prikaz se dobija za seriju koja je aktivna, ili za sve serije u selektovanoj godini. Iz tabelarnog prikaza podaci mogu da se prebace u excel ili tekst.

ID	Red_Br	Godina	Preduzeće	Šumsko gazdinstvo	Šumska uprava	Način kontrole brojnosti potkomjaka	Redni broj kontrole u šumskoj upravi
20171110010	1	2017	11	102	111	1	1
20171110010	2	2017	11	102	111	1	1
20171110010	3	2017	11	102	111	1	1
20171110011	1	2017	0	0	111	2	2
20171110011	2	2017	0	0	111	2	2

14. **Gis Mape.** U koliko je baza podataka u SQL server formatu i sadrži Geoinformacije i u koliko podaci koje ste uneli imaju definisanu lokaciju (GJ, Odeljenje, Odsek), iste je moguće prikazati na karti.

15. **Memoriši sve promene.** Trajno memoriše unete podatke u bazu podataka. Podaci se memorišu tokom unosa, tako da ova opcija nije neophodna.
16. **Lista svih serija podataka u izabranoj godini.** U ovoj tabeli su prikazane sve grupe podataka koje su unete u selektovanoj godini. Menjanjem položaja u tabeli, menja se prikaz grupe podataka.
17. **Exit.** Izlaz

Treba obratiti pažnju da je kod unosa podataka za klopke/lovna stabla neophodno da svakoj klopki/stablu definišemo određimo ID. ID treba da sadrži datum i redni broj klopke/stabla. Za datum treba upotrebiti prva 6 mesta, a za redni broj preostala 3. Na taj način će prva klopka (stablo) koja je postavljena 15/6/2017 imati ID **150617001**. Vrsta drveta (za lovno stablo) se nalazi u tabeli i preuzima se iz osnove kao glavna vrsta drveta. Pretpostavka je da se ona podudara sa vrstom drveta lovnog stabla. U koliko se ne podudara, za vrstu drveta upišite vrstu lovnog stabla.

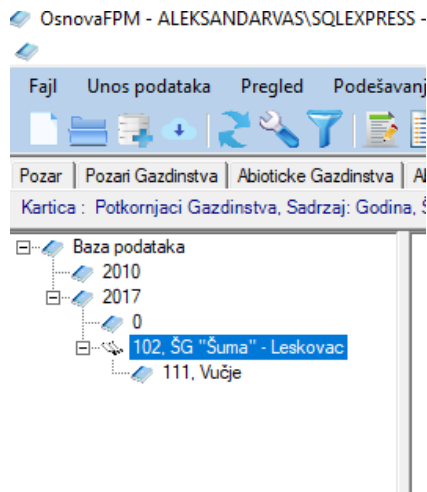
Kako je rečeno, kolone u tabeli koje su obeležene plavo-zelenom bojom predstavljaju šifre, dok bele predstavljaju obične brojeve. Kada je u pitanju šifra (plavo-zelena) šifarnik pozivate duplim klikom miša, ili jednostavnije pritiskom na taster Ctrl.

Izbor Šifre, Potkornjaci

Šifra	Tekst
14501	Hylesinus crenatus F. - veliki jasenov potkornjak
14502	Leperisinus varius (F.) - mali jasenov potkornjak
14503	Leperisinus fraxini L. - mali jasenov potkornjak
14504	Leperisinus omi L. - mali brezin potkornjak
14505	Scolytus intricatus (Ratz.) - hrastov potkornjak
14506	Scolytus kirschii Skal. - brestov potkornjak
14507	Scolytus multistriatus Marsh. - mali brestov potkornjak
14508	Scolytus pygmaeus F. - brestov potkornjak
14509	Scolytus scolytus (F.) - veliki brestov potkornjak
14510	Sesia apiformis Cl. - veliki topolin staklokrilac
14511	Taphrorychus bicolor Herbst - bukvin potkornjak
14512	Diorctria splendidella H.S. -
24501	Cryphalus piceae (Ratz.) - mali jelini potkornjak
24502	Dendroctonus micans (Kug.) - veliki smrčini potkornjak
24503	Hylastes ater Payk. - borov korenar
Domaćin: insekti lišćara, Deo biljke: Deblo, Grane, Građa, Način oštećenja: Potkorn	
Unesite tekst za pretražu.	
☐ Prikazi skrivene šifre ☒ Slike Odust	

U koliko u šifrniku postoji slika insekta, ona će biti prikazana u gornjem levom uglu.

◆ Osnovni pregled podataka

Pošto ste otvorili bazu podataka, pojavljuje se osnovni ekran, podeljen u dva dela. U levom delu se nalazi stablo sa nazivima atributa (gazdinstva, gazdinske jedinice i sl.). Na desnoj strani je deo ekrana predviđen za prikazivanje rekapitulacija i podataka.

Pritiskom na atribut na stablu otvara se krstić, a nakon toga niži nivi podataka.

Nakon selekcije na stablu, na desnom delu ekrana pojavljuje se tekst koji ukazuje na attribute koji su selektovani i koji će biti prikazani u izveštaju. Pritiskom na taster F2, ili na desni taster miša, dobićete rekapitulaciju za odabranu selekciju.

Rekapitulacija za Godina = 2017 and Šumsko gazdinstvo = ŠG "Šuma" - Leskovac

Pregled po: Šumska uprava

Šumska uprava	P
Vucje	27.89
SVEGA	27.89

Pregled po: Preduzeće

Preduzeće	P
JP "Srbijasume" Beograd	27.89
SVEGA	27.89

Pregled po: Preduzeće

Preduzeće	P
JP "Srbijasume" Beograd	27.89
SVEGA	27.89

Pregled po: Vlasnistvo

Vlasnistvo	P
Drzavno - organizacija koja gazduje sumama	27.89
SVEGA	27.89

Kombinacijom tastera Ctrl+E ili Ctrl+W prikazana rekapitulacija se prebacuje u excel ili Word.

Klikom na CTRL+L, ili u meniju Pregled/Ispiši listu zapisa za selekciju, dobijete pregled unetih podataka.

Id	Red_Br
20171110010	1
20171110010	2
20171110010	3

Duplim klikom na neki od podataka, dobija se detaljan pregled svih unetih podataka sa tim ID.

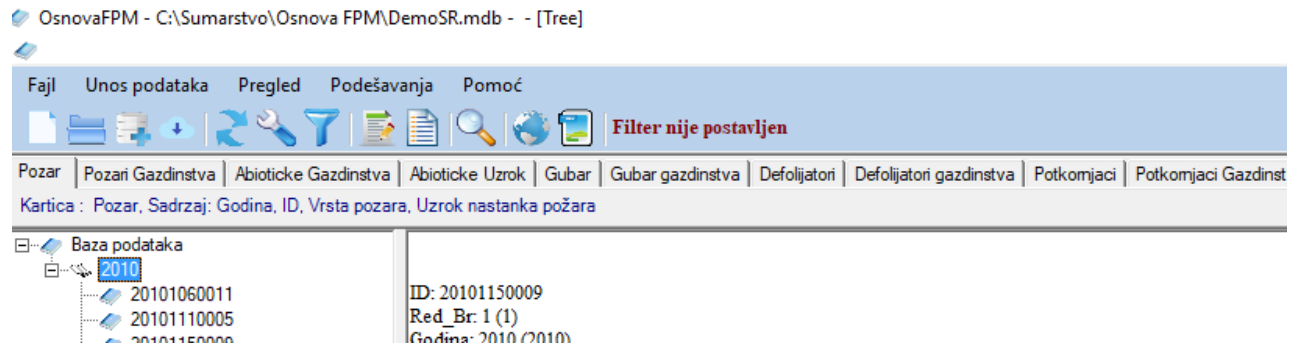
Id	Red_Br
1101060011	2
1101110005	1
1101110005	2
1101110005	4
1101150009	1
1101150009	2
1101150009	3
1101160010	1
1101330004	1
1101330004	2
1101330004	3
1101330004	4
1101330004	5
1101330004	6
1101330004	7
1101330004	8

ar, Sadržaj: Godina, ID, Vrsta požara, Uzrok nastanka požara

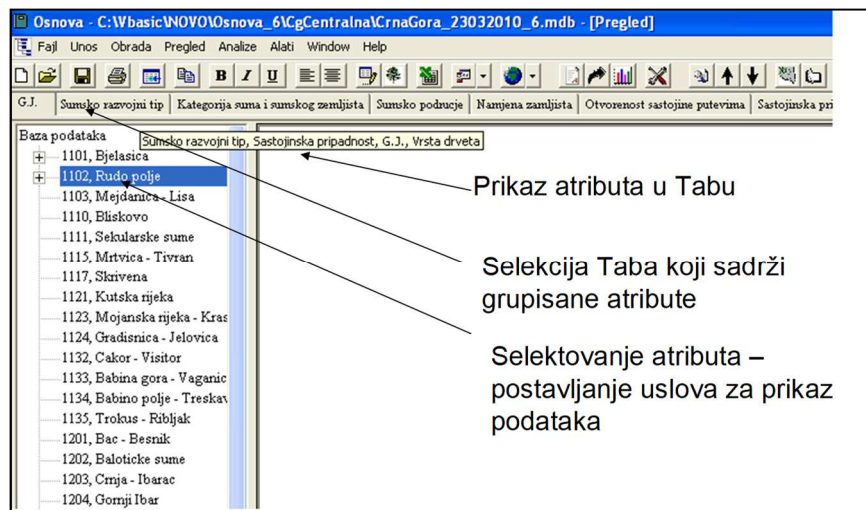
ID: 20101150009
 Red_Br: 1 (1)
 Godina: 2010 (2010)
 Uzrok nastanka požara: 4 (Požar izazvan od groma)
 Preduzeće: 11 (JP "Srbijašume" Beograd)
 Šumsko gazdinstvo: 102 (ŠG "Šuma" - Leskovac)
 Šumska uprava: 115 (Lebane)
 Gazdinska jedinica: 2604 (Avala)
 Vlasništvo: 1 (državno - organizacija koja gazduje šumam)
 Površina: 100
 Vrsta požara: 2 (Visoki požar)
 Odeljenje: 1 (1)
 Odsek: a
 Opština: 70025 (Aleksinac)
 Katastarska opština: 0 ()
 Procenat oštećenja: 2 (do 10% oštećenih stabala)
 Sastojinska jedinica:
 Sastojinska celina: 191 (Visoka šuma cera)
 Poreklo sastojine: 14 (Izdanačka prirodna sastojina tvrdih)
 NadmVisina: 0 (0)
 Ekspozicija 1: 10 (Bez jasno izražene ekspozicije)
 Požar nastao (Mesec): 2 (februar)
 Požar nastao (Dan): 2 (2)
 Ugašen (mesec): 0 ()
 Ugašen (dan): 0 (0)
 DirektnaSteta_EUR: 20.2580642700195

Veličinu levog, odnosno desnog dela prozora možete menjati, tako što "uhvatite" levim tasterom miša graničnik izmedju njih i pomerate na levo ili desno.

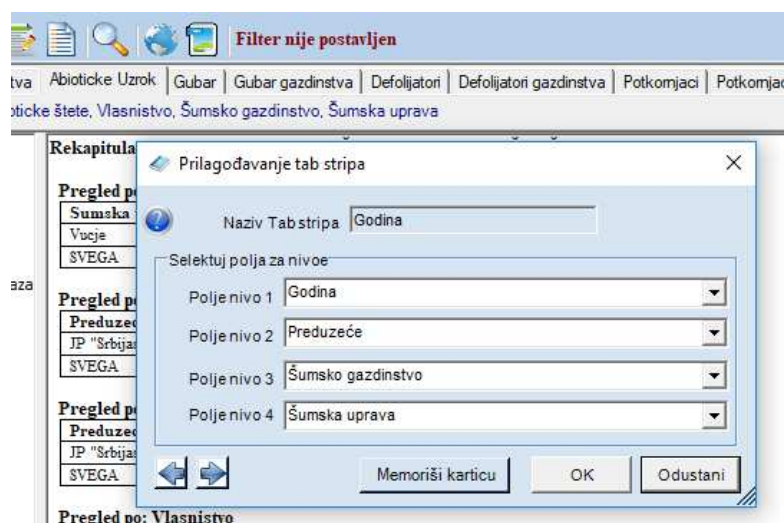
◆ Kartice (Tabovi)

Kartice (tabovi) koji se nalaze u gornjem delu osnovnog ekrana služe za brzo grupisanje podataka na osnovu opisnih atributa, kao i za prikazivanje rekapitulacija (lista i dr.). Pritiskom na neku od kartica, automatski se menjaju podaci na stablu.

Sadržaj kartica je moguće menjati opcijom **Podesavanja/Prilagodi TabStrip podatke**. Jednostavnije, kada se mišem pozicionirate na neku od kartica, kliknite desnim tasterom miša. Biće prokazan sadržaj aktivne kartice. Ovom opcijom možemo da polja, odnosno attribute (i njihov redosled) koji će biti prikazani na stablu. Jednom promenjen sadržaj kartice se može memorisan za svako sledeće startovanje programa.

◆ Prilagodjavanje sadržaja osnovnih prikaza

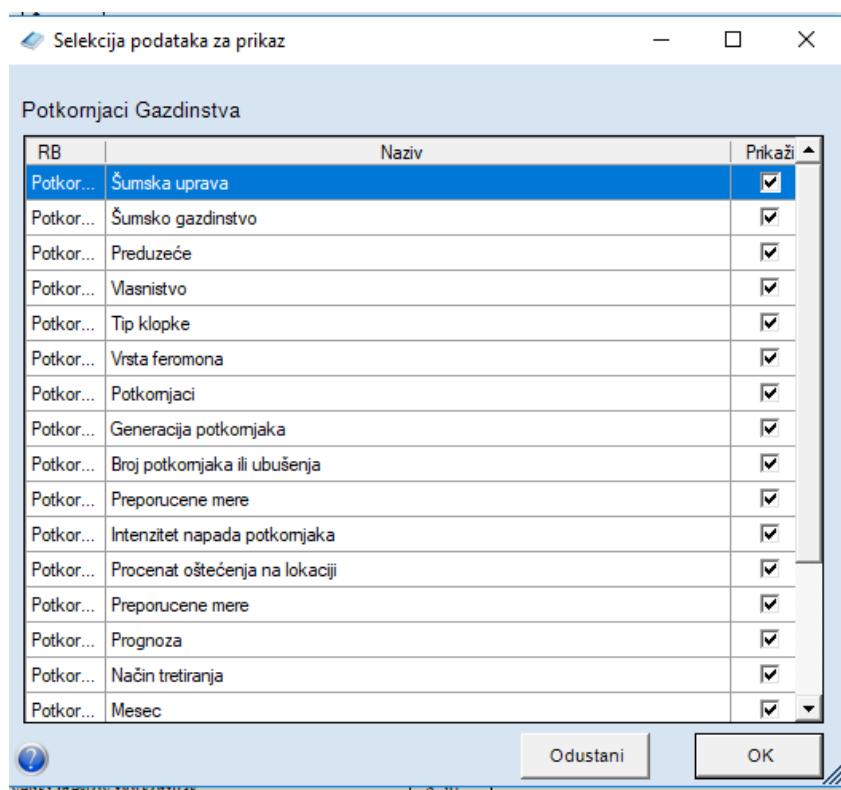
Osnovni prikaz predstavlja tekstualni prikaz selektovanih atributa u RTF formatu. Ovaj tekst zauzima najveći deo ekrana. Njegov sadržaj se može prilagodjavati potrebama korisnika.

Tekst možete da odštampate Fajl/Odštampaj tekst (iz Worda).

Za prebacivanje u clipboard je potrebno da predhodno tekst zatamnite a zatim pritisnete ikonu copy ili ctrl+C. Nakon toga u tekst editoru izaberete opciju paste.

Takodje, tabele možete da prebacite u excel sa Ctrl+w.

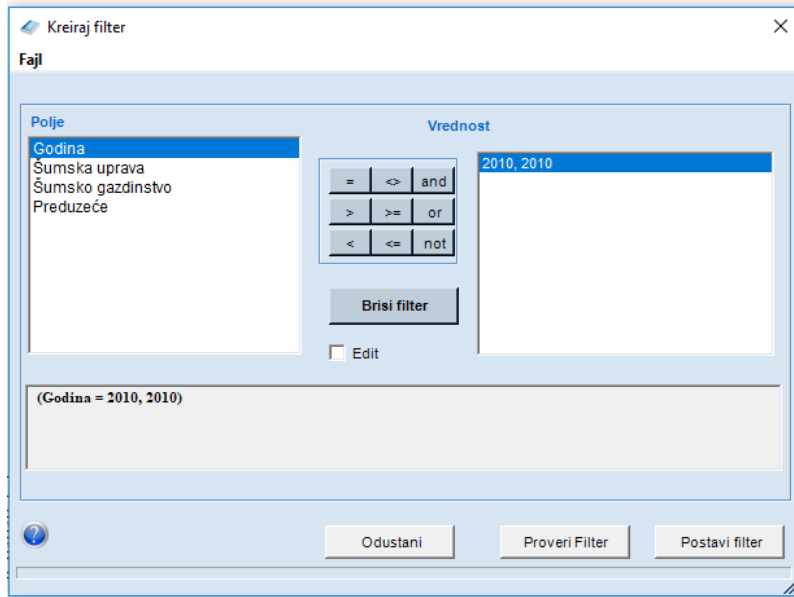
Sadržaj ekrana, odnosno izveštaje koji treba da budu prikazani uređujete opcijom Podešavanja/Podesi prikaz za preglede, odnosno desnim tasterom miša kada je kursor lociran na delu ekrana koji je predviđen za izveštaje. Program će da prikaže sadržaj izveštaja koji se odnosi na aktivnu karticu. Izveštaje možete da uključite ili isključite prema potrebi.

◆ Filtriranje podataka

Filtriranje podataka, odnosno njihova selekcija se dobija u meniju **pregled / filter baze podataka**

Startovanjem opcije dobija se maska za formiranje filtera.

U levom delu maske su prikazani svi atributi koji mogu biti upotrebljeni za filtriranje.

Klikom na neko od polja u levom ekranu dobijamo pregled šifara koje su prisutne u bazi.

U sredini se nalaze operatori koji služe za definisanje upita.

U koliko je neki upit već postavljen, možete ga izbrisati tasterom „brisi filter“

Pritiskom na **postavi filter** baza će biti svedena za na podatke koji zadovoljavaju postavljen upit.

Da bis ste upit izbrisali i podatke vratili na celu bazu, izaberite **briši filter** i zatim OK.

✓ PRIKAZ GIS PROJEKATA (VIEWER)

Geografska prezentacija podataka se ostvaruje korišćenjem MapWindow³ metoda za prezentaciju podataka. GIS mogućnosti programa ne predstavljaju zamenu za neki ozbiljniji GIS software, već je njihova namena brz i jednostavan uvid u prostorni raspored podataka. Bazi podataka, odnosno njenim Geo informacijama, može se pristupiti sa drugim, pravim GIS softwareima u cilju izrade tematskih i drugih karata.

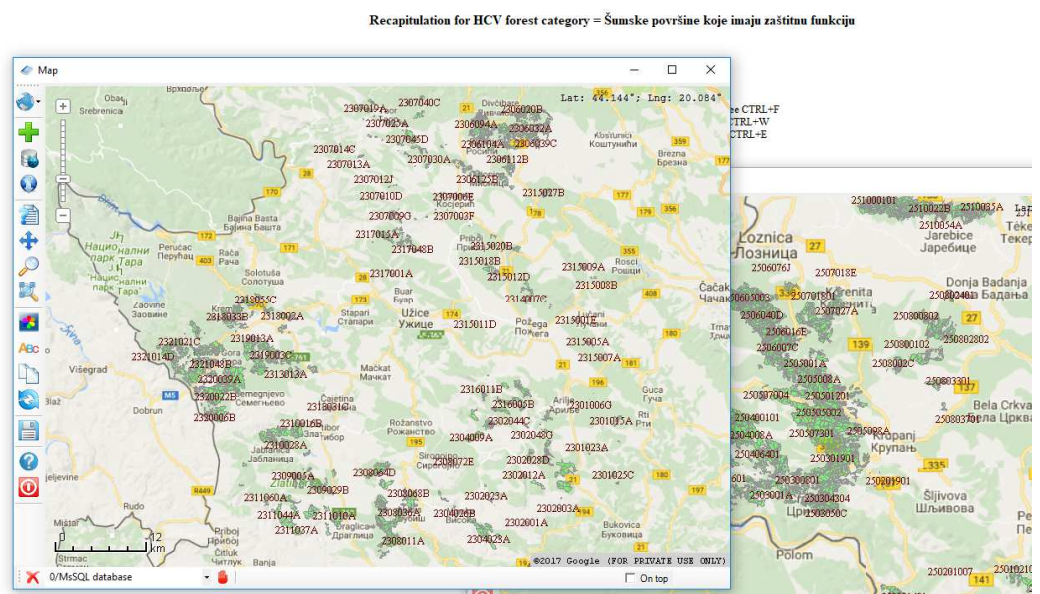
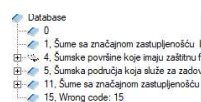
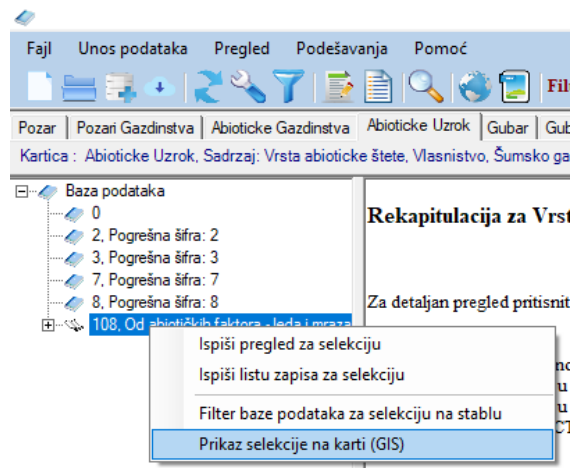
Geografski prikaz podataka je moguće ostvariti jedino u koliko se koristi MS SQL server baza podataka i u koliko ona sadrži odgovarajuće podatke, odnosno tabele:

MsGis_GJ

MsGis_Odeljenje

MsGis_Odsek

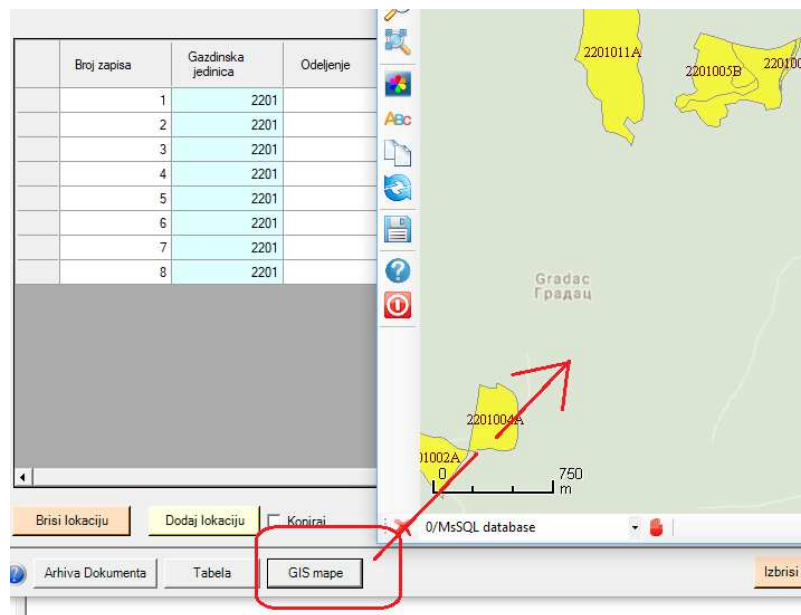
I opcija je da se geografski podaci prikažu za selekciju na stablu.

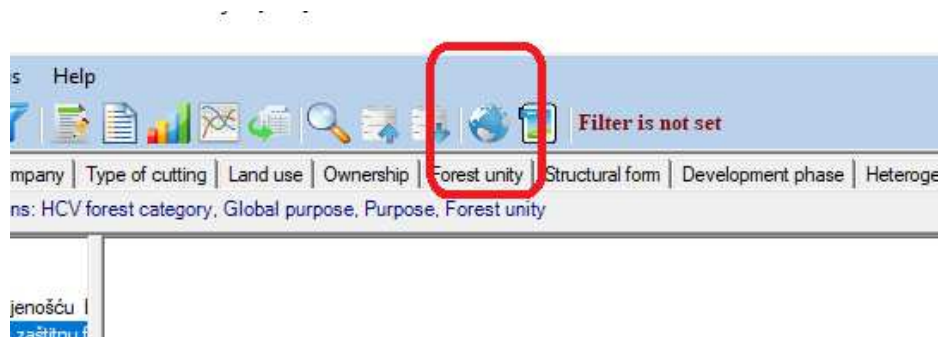
³ <http://www.mapwindow.org/>

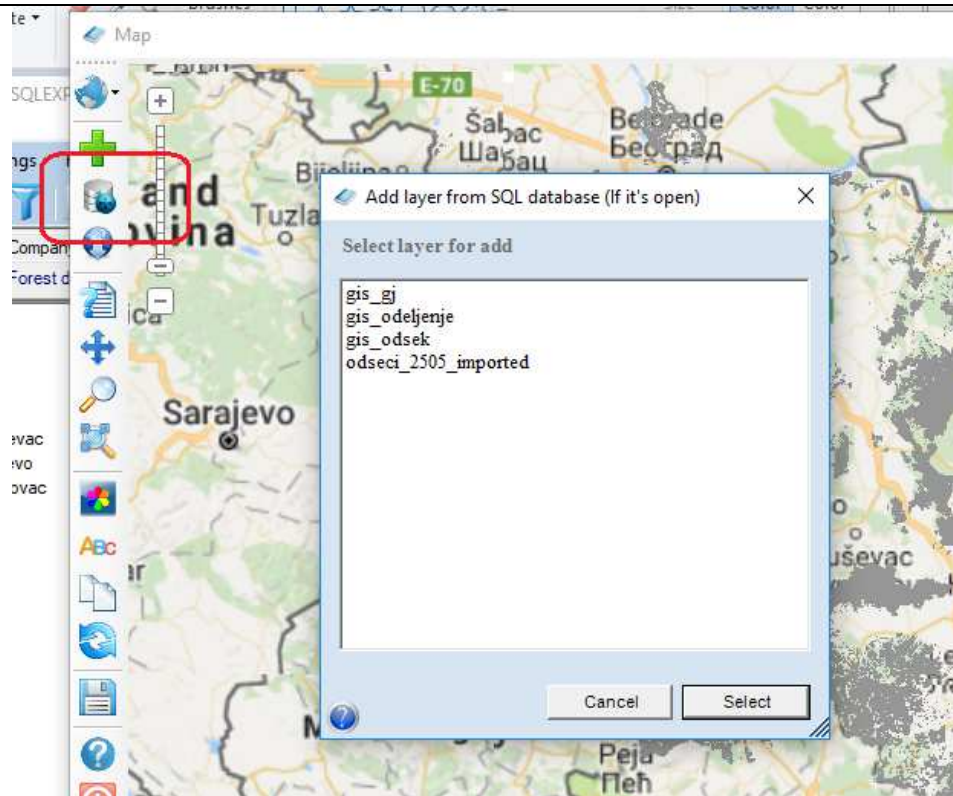
II opcija omogućuje da tokom unosa podataka prikazemo njihov prostorni raspored.

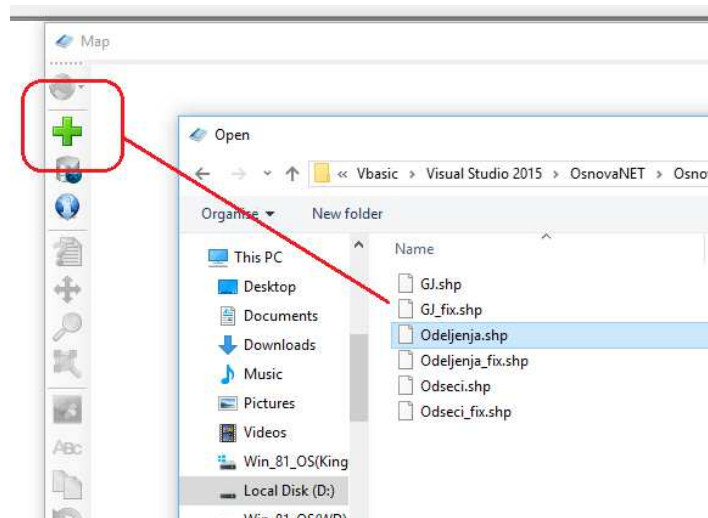
III opcija poziva jednostavni GIS viewer koji omogućuje pregled geografskih podataka koji su smešteni u bazi ili shp fajlu.

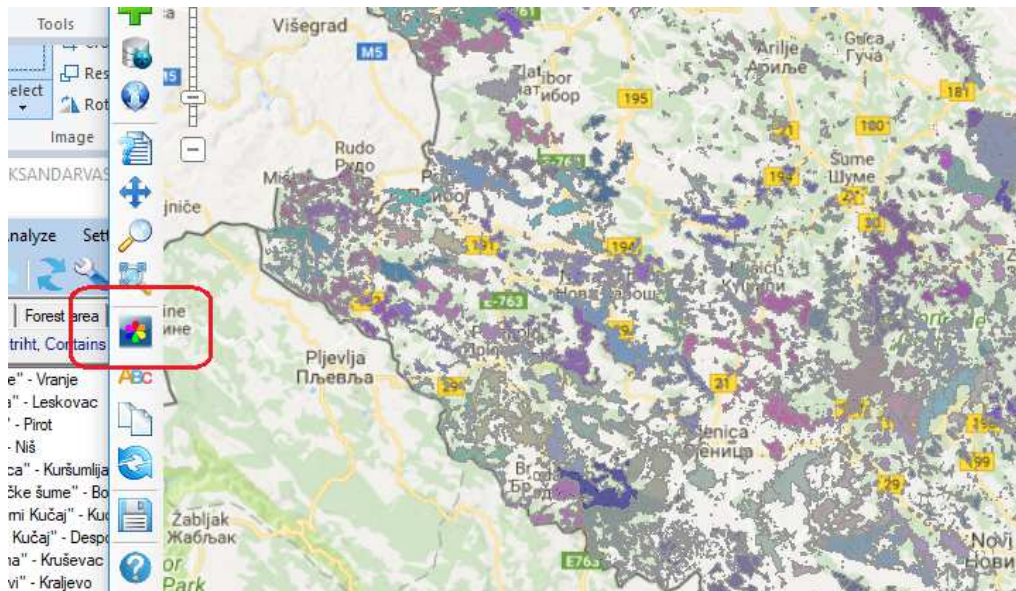
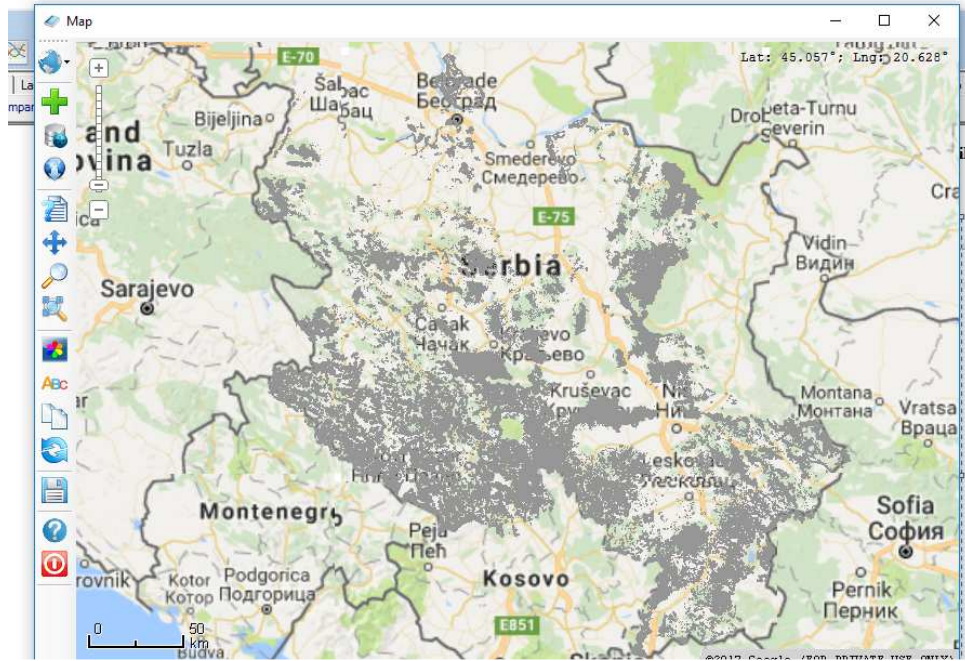

Mogu a se dodaju podaci iz SQL baze podataka.

Ili izborom shp fajla

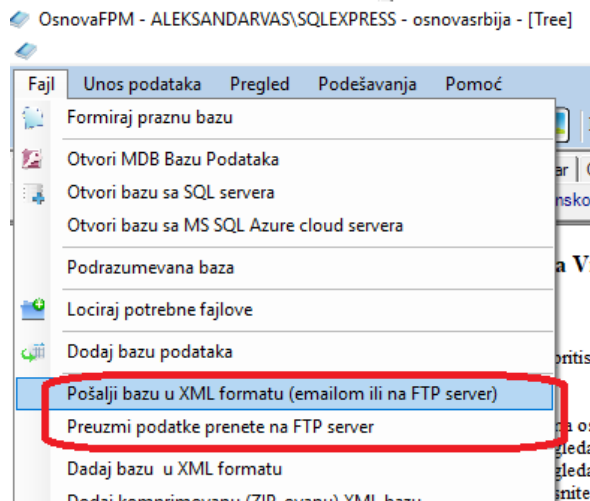

Takodje mogu da se dodaju anotacije

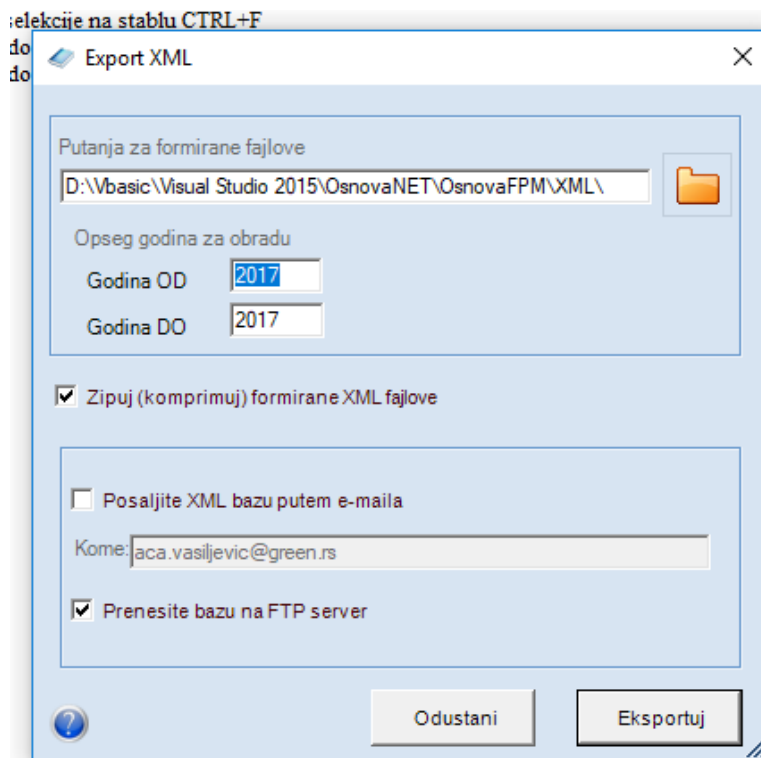

✓ EXPORT/IMPORT U XML FORMATU

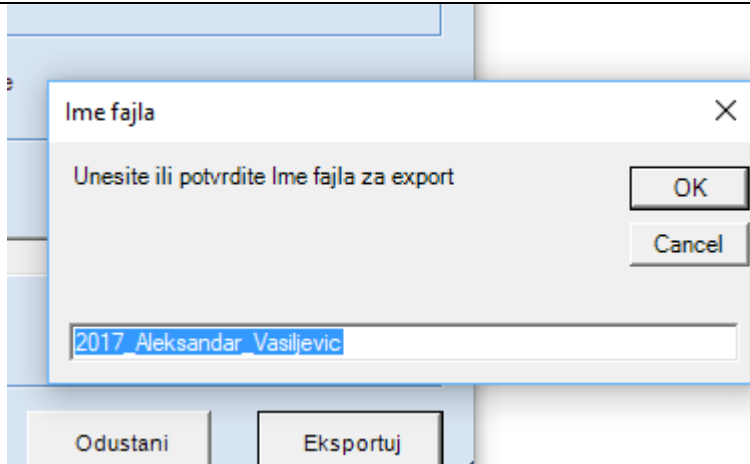
Razmena podataka sa drugim korisnicima (sentralnom službom) može da se vrši korišćenjem opcije:

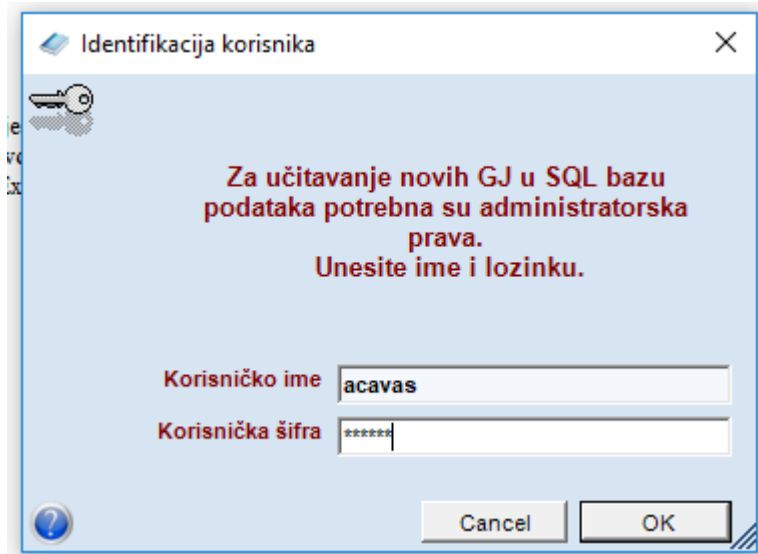
Opcijom **Pošalji bazu u XML formatu**, podaci za godinu koja je uneta, se šalju na server koji je namenjen za skladištenje i razmenu podataka. Potrebno je da unesete godinu (ili raspon godina) za koju se podaci dostavljaju.

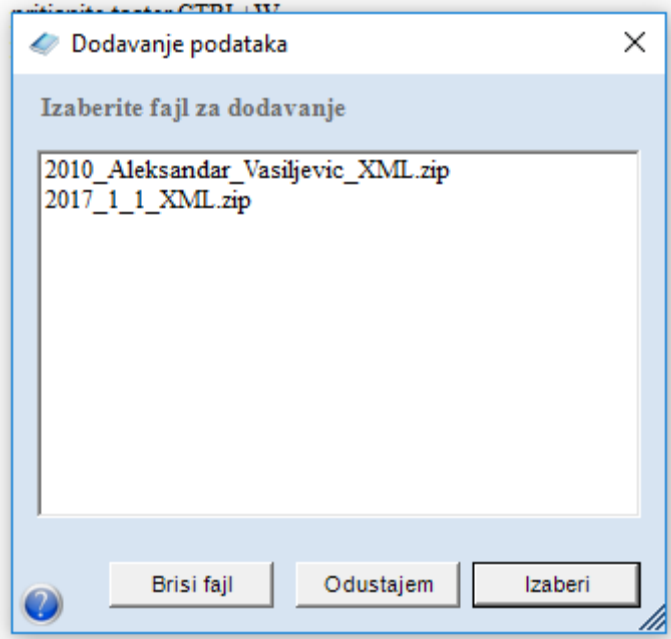
Nakon što kliknete na Eksportuj, program će da zatraži da potvrdite, ili dopunite naziv fajla koji šaljete. Podrazumevano, fajl dobija naziv kombinacijom vaseg imena (koje je uneto tokom registracije) i godine. Naziv fajla možete po potrebi i da dopunite.

Učitavanje podataka koji su preneti na server, u drugu bazi se ostvaruje opcijom Fajl/Preuzmi podatke prenete na server. Predhodno je potrebno da unesete vaše korisničko ime i lozinku. Ovom je obezbeđeno da samo lica koja su za to određena (administratori centralne baze) mogu da koriste podatke drugih korisnika.

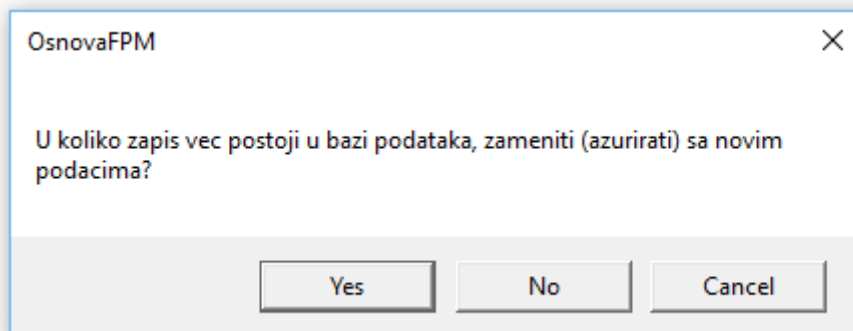

Nakon što ste ispravno uneli lozinku, biće prikazana lista svih fajlova koji se nalaze na serveru.

Izaberite fajl koji učitavate i potvrdite sa izaberi. U koliko želite da izbrišete fajl sa servera (nakon što ste učitali, u koliko je potrebno), izaberite briši fajl.

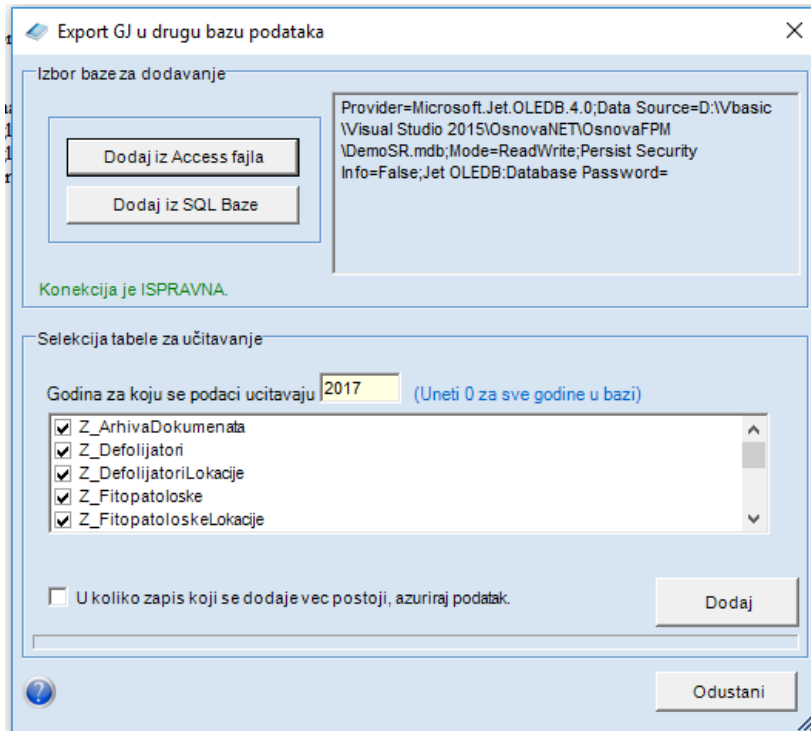
Treba napomenuti da, u koliko korisnik više puta u toku godine, šalje podatke na server, uvek će biti preneti svi podaci za tu godinu. Tokom učitavanja, program će da pita da li podatke koji već postoje u bazi treba da učita ponovo (zameni) (Yes) ili da ih preskoči (No) i učita samo one podatke koji ne postoje u bazi.

✓ DODAVANJE BAZE PODATAKA

U koliko želite da učitate podatke iz jedne u drugu bazu, bez obzira o kom se formatu baze radi (Access ili Ms SQL server) koristite opciju Fajl/Dodaj bazu podataka.

Praktično, svakoj bazi podataka, možete dodati podatke neke druge baze podataka osnovaFPM. Na taj način, formirate jednu bazu koju je kreirao veći broj korisnika.

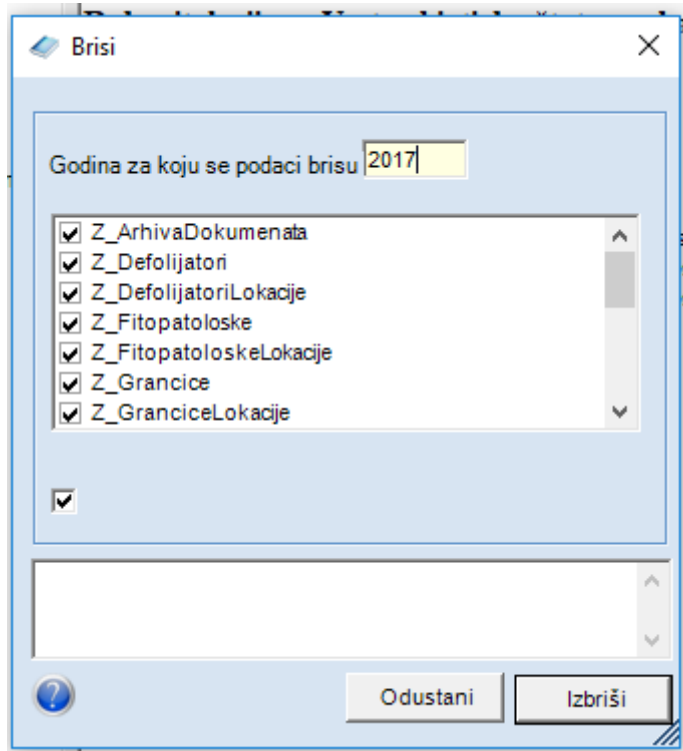
Dodavanje baze je jednostavno i svodi se na učitavanje fajla baze podataka.

U koliko želite da napravite kopiju baze podataka sa SQL servera, formirajte praznu Access Mdb bazu a zatim opcijom dodaj iz SQL baze učitate podatke iz SQL baze.

Obratite pažnju da je godina za koju se podaci učitavaju, ispravno uneta. Podrazmevana vrednost je uvek tekuća godina

✓ BRISANJE PODATAKA IZ BAZE PODATAKA

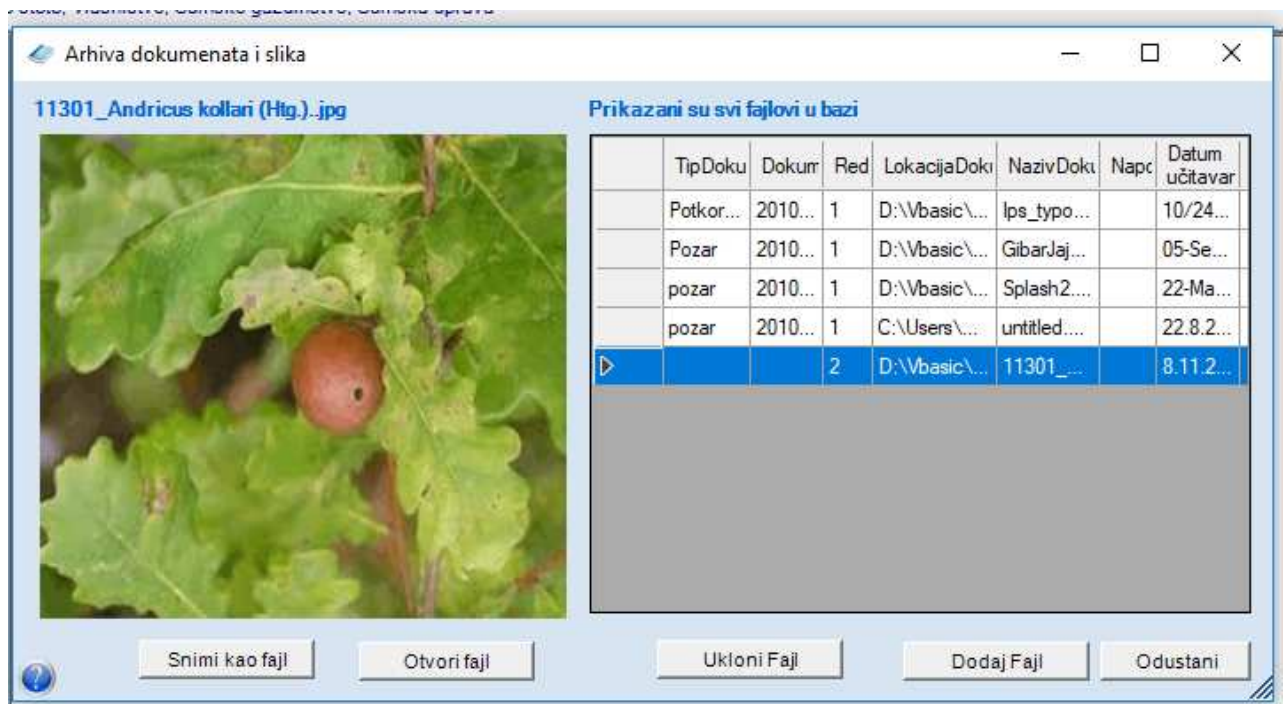
Nekad će biti potrebno da iz baze podataka uklonite podatke koji se odnose na neku godinu. Postupak je jednostavan. Ukucate godinu, zatim tasterom obeležimo tabele koje ne želimo izbrisemo (u koliko ima takvih), kliknemo na OK. Svi podaci za unetu godinu će biti u potpunosti uklonjena iz baze.

U koliko brišemo samo neku od tabela, a ne sve, obeležimo samo njih.

***Treba voditi računa da su izbrisani podaci bespovratno uklonjeni iz baze podataka.
Uvek treba praviti rezervnu kopiju baze podataka.***

✓ ARHIVIRANJE DOKUMENATA

Program omogućava arhiviranje dokumenata koji su vezani za podatke koji se nalaze u bazi podataka. Dokumenta mogu biti tekstovi, excel tabele, skenirane karte ili fotografije, pdf fajlovi i dr.

Tasterom dodaj fajl otvaramo standardni ekran za izbor fajlova. Izaberemo željeni fajl i sa **save** ga prenesemo u bazu. Dokumenta se dodaju putem forme za unos podataka i uvek se povezuju sa odgovarajućom grupom podataka, preko njegovog ID. Pritiskom na odgovarajuće tastere sliku možemo da otvorimo, uvećamo štampamo ili smimimo u fajl.

